

Politika boje proti organizovanému zločinu

TOMÁŠ BĚLONOŽNÍK

BSS156 – 28. 2. 2018

Struktura přednášky

- Proces vytvoření obrazu OZ a jeho vliv na politiku boje proti OZ
- Revizionismus ve výzkumu OZ a jeho vliv na politiku
- Současnost boje proti OZ v ČR

Obraz organizovaného zločinu

Obraz organizovaného zločinu

- Stále, hierarchicky řízené struktury
- Cizost struktur ve vztahu k „normální“ společnosti

USA a vztah k imigrantům

*To the honorable the Senate and House of Representatives of the United States,
in Congress assembled.*

The Memorial of the Subscribers, citizens and voters in the city and county of Philadelphia, respectfully represents—

That in the opinion of your Memorialists, the existing laws regulating the admission and naturalization of Foreigners, are fraught with danger to the moral, social and political interest of the people of these United States. Your Memorialists cannot lose sight of the fact that the principles upon which the government of the United States are based, and the institutions by which the liberties of the people thereof are upheld, are in direct variance to the principles and forms of every government in Europe. That two systems, so adverse in every principle, object and mode of operation, must ere long come into collision, is the firm belief of your Memorialists. The facilities granted to the immigration of Foreigners and the exercise of the right of franchise in this country, are such as to place it within the power of any monarch of Europe, by the transmission of his subjects here, to hold a sway and influence in the domestic affairs of this Government which the founders thereof never designed, while the total disregard of moral and social qualification is such as to open the whole system of society in this country to the taint and infection of all the vices and crimes of European depravity. It is a fact which is substantiated by the documents of the Senate of the United States, that the Powers of Europe have already availed themselves of this facility of transmigration, and have used our country as a sink by which to cleanse and purify their Jails and Poor Houses, by disgoring their disgusting population into the very bosom of American society. To guard against the expansion of these evils, and to preserve unharmed the institutions of the country, your Memorialists pray that such alteration may be made in the naturalization laws of the United States, as shall render a previous residence of twenty-one years an indispensable prerequisite to the right of exercising the elective franchise. And your Memorialists, as in duty bound, will ever pray, &c.

David Mays

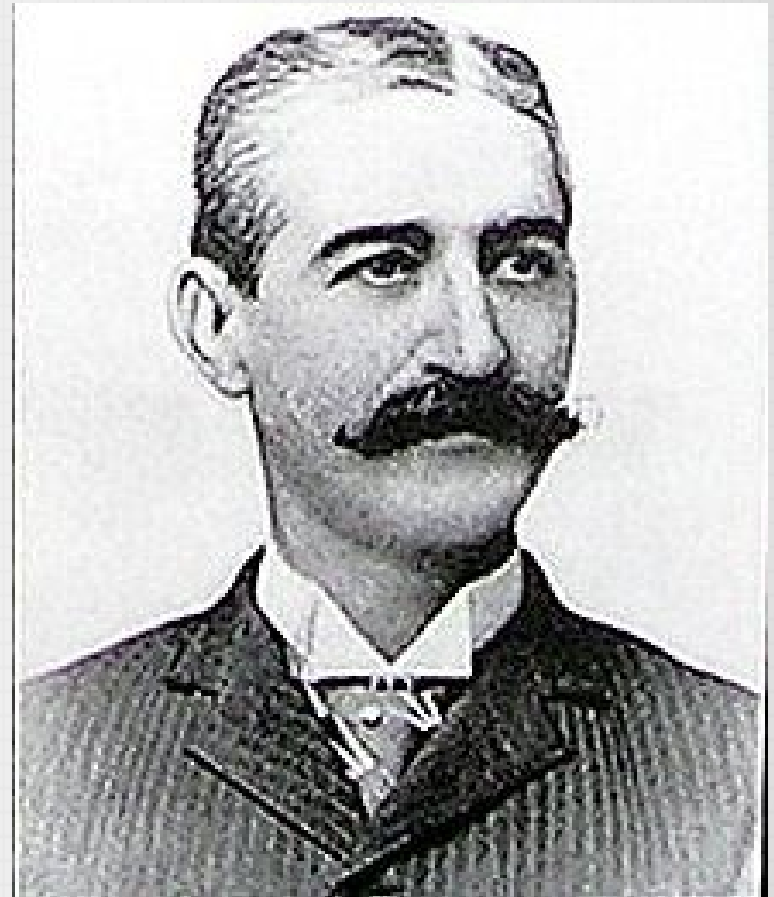
Henry Sherman

John Thompson

John Verduin

Vražda policejního šéfa Hennessyho

- Zastřelen v říjnu 1890 v New Orleans
- Na smrtelné posteli obviní italské imigranty
- Proces neúspěšný -> dochází k lynči
- Zpětná racionalizace – soud v boji proti MAFII selhal, bylo třeba zakročit ve jménu vyššího principu

Prohibice (1920–1933)

- Obrovský rozvoj ilegální části ekonomiky
- Dočasný ústup od etnického nálepkování organizovaného zločinu
- Vyčleňování zločinu mimo společnost pokračuje

Prohibice (1920–1933)

Wickershamova komise a její doporučení:

Prohibition is an awful flop.

We like it.

It can't stop what it's meant to stop.

We like it.

It's left a trail of graft and slime,

It's filled our land with vice and crime,

It don't prohibit worth a dime,

Nevertheless, we're for it.

(Franklin Adams, 1931)

Kefauverova komise (1950-1951)

- Ustavena v reakci na mediální obavy z „celonárodního zločineckého syndikátu“
- Závěr vyšetřování – V USA operuje **MAFIE**
- Problém – chybějící důkazy; „vyšetřování“ zkresleno předsudky a zájmy bezpečnostních složek

Svědectví Josepha Valachiho (1963)

- Valachi před McClellanovou komisí potvrzuje existenci organizace „Cosa Nostra“
- Vrcholný moment paradigma „cizácké konspirace“ – první insider potvrzuje obavy a dodává nové „důkazy“
- Problém – Valachi jako nedůvěryhodný svědek, k výpovědi doveden koučováním

Důsledky a další vývoj

- Soudloví OZ = hierarchicky organizované stálé skupiny
- Sekuritizace OZ - zvýšení rozpočtu bezpečnostním složkám
- RICO Act (1970) – rozšíření pravomocí bezpečnostních složek, možnost zapojení federálních institucí
- Globální expanze americké perspektivy – UN Convention on Transnational Organized Crime (2003)

Formulace politiky proti OrgZlo v ČR

- 1990-1993 – **období příprav** (už to přijde?)
- 1994 – **redefinice** (už jsou vlastně tady)
- 1995 – **boj začíná** (novelizace TZ, vznik ÚOOZ, razie U Holubů)

Revize tradičního náhledu na OrgZlo

- **DVĚ ZÁKLADNÍ ROVINY ZPOCHYBNĚNÍ:**
  - Racionální „cizácké spiknutí“, OZ oddělen od společnosti?
    - **D. Bell** (1953) – kriminalita jako „*queer ladder of social mobility*“
    - **D. C. Smith** (1970s) – podnikatelský přístup, kriminalita determinována podnikatelskými příležitostmi
  - Rigidní, hierarchicky řízené struktury?
    - **J. Albin** (1971) – model *patron-klient*
    - **F. Ianni – E. Reus-Ianni** (1972) – příbuzenské vazby jako řídicí princip
    - **C. Morselli** (2000s) – síťová perspektiva

Smithovo kontinuum podnikatelského jednání

- Možnosti nabízené „trhem“ při potřebě úvěru:
  - Banka
  - Nebankovní společnost
  - Zastavárna
  - Lichvář

Revize tradičního náhledu na OrgZlo

- **DVĚ ZÁKLADNÍ ROVINY ZPOCHYBNĚNÍ:**
  - Racionální „cizácké spiknutí“, OZ oddělen od společnosti?
    - **D. Bell** (1953) – kriminalita jako „*queer ladder of social mobility*“
    - **D. C. Smith** (1970s) – podnikatelský přístup, kriminalita determinována podnikatelskými příležitostmi
  - Rigidní, hierarchicky řízené struktury?
    - **J. Albin** (1971) – model *patron-klient*
    - **F. Ianni – E. Reus-Ianni** (1972) – příbuzenské vazby jako řídicí princip
    - **C. Morselli** (2000s) – síťová perspektiva

Odlišnost perspektiv a důsledky pro boj s OZ

- Organizační paradigma
  - zločin je společností cizí
  - producenty zločinu jsou stálé skupiny
  - bez stálých skupin by nebylo zločinu
- Revizionistické perspektivy
  - zločin je přirozenou součástí prostředí, důsledkem jeho (dys)funkcí
  - producenty zločinu jsou různě organizovaní oportunisté

OZ je NÁDOR

OZ je OPAR

Politika boje proti OZ – současnost v ČR

- **Stojí na třech základních pilířích:**
  - **Legislativní rámec**
    - Preventivní role – omezování příležitostí OZ
    - Represivní role – postihování projevů OZ
  - **Operační kapacity**
    - Možnosti a nástroje přímo využitelné při aktivním potírání OZ
  - **Institucionální rámec**
    - Orgány zodpovědné za potírání OZ; do určité míry i instituce vytvářející koncepcce, působící preventivně

Politika boje proti OZ – současnost v ČR

– **Legislativní rámec**

- Trestní zákoník, zákon 134/2013 Sb. (zákaz anonymních akcí), zákon o veřejných zakázkách, zákon o registru smluv...

– **Operační kapacity**

- Odposlechy, přístup do úředních evidencí (a jejich vedení), oprávnění k vyžádání informací od soukromých subjektů (např. banky), prohlídky prostor, spolupracující obviněný...

– **Institucionální rámec**

- Policejní útvary s celorepublikovou působností (NCOZ, NPC), státní zastupitelství, BIS, částečně justice...

DĚKUJI ZA

Politika boje proti organizovanému zločinu

Tomáš Belonožník / belonoznik@mail.muni.cz

POZORNOST